

ПЕДАГОГІЧНІ НАУКИ

УДК 371.2:81–243(430)

СЕРТИФІКАЦІЯ ІНШОМОВНИХ ЗНАНЬ У СИСТЕМІ ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ НІМЕЧЧИНИ

В. А. Гаманюк, Н. В. Хорошилова

Криворізький державний педагогічний університет, Кривий Ріг, Україна
vitana65@gmail.com

У статті простежується шлях становлення і розвитку системи сертифікації іншомовних знань у системі освіти дорослих у Німеччині, аналізуються наявні у Німеччині можливості отримання сертифікату, який підтверджує рівень знань на певному рівні згідно із Загальноєвропейськими рекомендаціями Ради Європи. Описуються екзамени з найпоширеніших у Німеччині мов, що підлягають сертифікації. Звертається увага на ті установи, що пропонують послуги визначення рівня іншомовних знань, порівнюються структура і завдання тестів, вказується на їх відмінності з огляду на їх професійну складову.

Зазначається, що сучасна система тестування іншомовних знань має ознаки виваженої, в межах якої за потреби передбачено відвідування мовних курсів з подальшою сертифікацією знань. Спектр іноземних мов, які підлягають сертифікації, надзвичайно широкий, а послуги надаються не тільки культурними центрами держав, посольствами та іншими дипломатичними установами, але й університетами. Помітна тенденція до уніфікації й інтернаціоналізації сертифікації іншомовних знань

Вказується на особливості навчально-методичного забезпечення освіти дорослих, на узгодження змісту навчальних матеріалів та вимог до знань і вмінь у різних видах мовленнєвої діяльності, що описані у Рекомендаціях Ради Європи. Акцентується увага на спрямованій на досягнення певного рівня мовної підготовці у межах вищої освіти, на створенні умов складання сертифікаційних іспитів в університетах за підтримки культурних центрів іноземних держав та провідних зарубіжних університетів.

Визначено ті елементи позитивного досвіду Німеччини у сертифікації іншомовних знань, які могли б бути корисними в реаліях вітчизняної системи мовної освіти.

Ключові слова: сертифікація знань; іншомовна освіта; освіта дорослих; мовленнєва діяльність; центри сертифікації іншомовних знань.

CERTIFICATION OF FOREIGN LANGUAGE KNOWLEDGE IN ADULT EDUCATION IN GERMANY

V. A. Hamanyuk, N. V. Khoroshilova

Kryvyi Rih State Pedagogical University, Kryvyi Rih, Ukraine
vitana65@gmail.com

The article traces the way of growth and development of the certification of foreign language knowledge in adult education in Germany, reviewed existing in Germany the possibility of obtaining a certificate confirming knowledge at some level by the Common Council of Europe recommendations. Describe the most common examinations in Germany as subject to certification. Attention is drawn to those institutions that offer services to determine the level of foreign language knowledge, compared the structure and objectives of the tests indicated their differences in terms of their professional component.

It is noted that the current system of testing knowledge of foreign language signs is balanced within which needed visits provided language training followed by certification of knowledge. The range of foreign languages that are subject to certification is extremely wide, and services are not only the cultural center of the state, embassies and other diplomatic offices, but also universities. It is marked trends towards unification and internationalization of knowledge of foreign certification.

The article highlights the features of the teaching of adult education, in coordination training materials and content requirements for knowledge and skills in various types of speech activity described in the recommendations of the Council of Europe. It is emphasized on aims to achieve a certain level of linguistic

learning within higher education, creating conditions for the certification exams in the universities with the support of the cultural centers of foreign countries and leading foreign universities.

The elements of positive experience of Germany in the certification of foreign knowledge that could be useful in the realities of the domestic system of language education are defined.

Keywords: certification of knowledge; foreign language education; adult education; speech activity; Certification of foreign language knowledge.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Сьогодні важко переоцінити ту роль, яку відіграють знання іноземних мов у житті пересічної людини, незалежно від місця її перебування, від посади чи рівня освіти. Це і засіб порозуміння, і інструмент, який відкриває доступ до інформації, це також додаткова перевага при відборі кандидатів на посаду при працевлаштуванні та вимога до тих, хто вступає до зарубіжних університетів для навчання. Рівень іншомовних знань для навчання та для роботи потребують підтвердження.

Потреба в сертифікації знань набуває актуальності в контексті посилення вимог до претендентів, однією з яких є наявність мовного сертифікату із зазначенням певного рівня згідно з ЗЄР (Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти) від А1 до С2.

Серед тих, хто долучився до розробки теоретичних засад і практичних рекомендацій з оцінювання та сертифікації в тому числі й іншомовних знань, варто вказати таких вчених, як Д. Кост (D. Coste), Ю. Кветц (J. Quetz), Б. Норт (B. North), Дж. Трім (J. Trim), Р. Шіс (R. Schieß) та інші. Серед українських дослідників слід назвати С. Ніколаєву та О. Шерстюк, яким завдячуємо перекладом Рекомендацій Ради Європи українською мовою, а також науковцям, які досліджували проблему іншомовної підготовки та сертифікації знань у зарубіжних країнах, серед яких Н. Закірова, О. Кузнєцова, О. Локшина, О. Першукова, М. Тадеєва та інші. Попри наявність досліджень з проблем іншомовної підготовки на різних рівнях системи освіти в Україні і за кордоном, питання сертифікації знань в аспектах становлення та розвитку, а також організації тестування у країнах, де на сьогодні існує виважена система сертифікації знань, залишається недостатньо вивченим.

Мета статті – простежити у історичній ретроспективі становлення і розвиток системи сертифікації іншомовних знань у Німеччині, визначити тенденції подальшого розвитку й виявити релевантні для українських реалій елементи позитивного досвіду.

РЕЗУЛЬТАТИ ТЕОРЕТИЧНОГО АНАЛІЗУ ПРОБЛЕМИ

Після появи «Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання» (2000) суттєво змінилися підходи до оцінювання іншомовних знань. Як зазначають автори ЗЄР, «рекомендації визначають рівні володіння мовленням, які дозволяють виміряти успіхи тих, хто навчається, на кожному ступені навчання або впродовж усього життя» [2, 14]. Загальноєвропейські рекомендації (ЗЄР) містять опис критеріїв, які дозволяють визначити рівні іншомовних знань від А1 до С2 у всіх видах мовленнєвої діяльності. На основі ЗЄР, які визначають підходи до оцінювання знань, створюють спільну основу для вимірювання знань та їх загальноновизнаної оцінки, можливе визначення рівня володіння будь-якою мовою: рідною, другою, іноземною [1].

Проте сертифікація іншомовних знань розпочалася у Німеччині ще у 60-70-х рр. Німецька спілка народних вищих шкіл (der Deutsche Volkshochschul-Verband) розробила систему оцінки загальнономовних та професійно зорієнтованих сертифікатів для дев'яти мов. Було вперше сформульовано цілі навчання з огляду на потреби того, хто вчиться, а також зміщено акценти на розвиток здатності спілкуватися іноземною мовою, на відміну від попереднього підходу до навчання мов, коли у центрі уваги перебувало навчання лінгвістичних основ іноземної мови, її структури та системи. Це призвело не тільки до розробки нових методик навчання, але й стало поштовхом до розвитку теоретичних основ тестування і сертифікації іншомовних знань, перегляду підходів до укладання навчальних посібників, які відтепер були орієнтовані на потреби тих, хто вчиться, і готували до складання мовних іспитів.

З 1999 року іспити, відомі як TELC (The European Language Certificates), поступово витіснялися тестовою системою у сфері підвищення кваліфікації WTB (Weiterbildungs-Testsysteme) і, за підтримки ICC (International Certificate Conference), європейської мережі підтримки та сприяння навчання іноземних мов у системі освіти дорослих, цю тестову систему стали використовувати у більшості країн Європи [4, 384].

Наступним кроком у Німеччині стала розробка і впровадження у 90-х рр. Індустріальною та торгівельною палатою (ІНК) двох нових іспитів, в яких було враховано потреби кваліфікації іншомовних знань з огляду на професійну складову: іспит, що підтверджував знання іноземної мови як додаткової кваліфікації (Zusatzqualifikation Fremdsprache), та іспит на сертифікат з професійно орієнтованої іноземної мови FIB (Fremdsprache im Beruf). Перший іспит слугував засобом мотивації тих, хто навчався у професійних школах, до вивчення іноземних мов, а другий надавав можливість вже працюючим фахівцям підтвердити знання іноземних мов як на комунікативному рівні, так і на професійному рівні та трьох кваліфікаційних рівнях.

Важливою віхою стало «Рамкове положення про сертифікацію іншомовних знань у професійній освіті», яке було ухвалене у Німеччині на федеральному рівні у 1998 р. Цей документ надавав професійним школам право на добровільній основі проводити іспити на знання іноземних мов, які б враховували специфіку пропонованих у цих школах спеціальностей. На «Рамковому положенні» базувався також і сертифікат UNICERT для оцінювання рівня спеціальних (не філологічного спрямування) знань іноземної мови випускниками вищих навчальних закладів. Цей сертифікат визначає рівень володіння іноземною мовою на чотирьох рівнях. Ключовими компетенціями є здатність до комунікації у межах проблематики вищої школи, але до перевірки включені також окремі аспекти міжкультурного спілкування, базові знання культурного контексту, а також фаховий компонент [4, 385].

Сьогодні у Німеччині найбільш затребуваними в аспекті сертифікації є німецька, англійська, французька та іспанська мови. Для цих мов передбачено декілька іспитів, які складаються у спеціальних сертифікаційних центрах. Так, розроблений WTB у 1999 р. „Test Deutsch“ став інструментом оцінки необхідного для отримання громадянства рівня знань німецької мови. Сьогодні цей тест складають на двох рівнях: Start Deutsch 1 (A1) та Start Deutsch 2 (A2).

На більш високому рівні, вище A2, рівень іншомовних знань довгий час перевірявся на основі тесту „Zertifikat Deutsch“, розробленого спільними зусиллями WTB, Гете-Інститутом, Швейцарською конференцією освітян та фахівцями ÖSD (Österreichisches Sprachdiplom Deutsch). Таким чином, цей іспит отримав міжнародний статус уніфікованого і визнаного трьома країнами іспиту. Однак Австрія паралельно пропонувала і пропонує свій власний іспит – ÖSD, що, на думку М. Глабоніат (M. Glaboniat), відповідає прагненню австрійських вчених запровадити плюралістичний підхід у навчанні німецької мови, яка має регіональні відмінності, і у мовній освіті в цілому [3, 7].

Гете-Інститут, в свою чергу, пропонував шість екзаменів: „Zentrale Mittelstufenprüfung“ (ZMP), „Zentrale Oberstufenprüfung“ (ZOP), das „Kleine deutsche Sprachdiplom“ (KSD), das „Große deutsche Sprachdiplom“ (GSD), „Wirtschaftsdeutsch international“ (PWD), „Deutsch für den Beruf“ (ZDfB). Крім того, Заочним університетом м. Хаген (Fernuniversität Hagen) у співробітництві з Гете-Інститутом було розроблено тест DaF (Deutsch als Fremdsprache). Сертифікати KSD, GSD та TestDaF надають право навчатися у вищих навчальних закладах Німеччини, як і „Deutsche Sprachprüfung für den Hochschulzugang“ (DSH), який був уведений тільки у Німеччині [3, 386].

Сьогодні Гете-Інститут пропонує такі іспити: Goethe-Zertifikat A1 (Start Deutsch 1), Goethe-Zertifikat A2, Goethe-Zertifikat B1, B2, C1, C2 (GSD), TestDaF, BULATIS-Deutsch (Deutsch für den Beruf) [5]. У Німеччині визнається іспит ÖSD (A1 – C2), а також TELC (A1 - C2). Слід зауважити, що попри загальні вимоги до сертифікаційних іспитів на знання німецької мови, за умов збереження структури в цілому (читання, аудіювання, письмо, усне мовлення), тести відрізняються організацією та типами завдань. TestDaF [11] має суттєві відмінності у структурі та типах завдань у порівнянні з тестами GI, TELC [10] та ÖSD [9]. З іншого боку,

така варіативність дозволяє тим, хто складає сертифікаційні іспити, обрати такий, який якнайбільше відповідає індивідуальним потребам та індивідуальним психологічним характеристикам.

Найбільш поширеним і визнаним іспитом для сертифікації знань англійської мови є сертифікат університету Кембріджа. Серед широкого спектру пропонованих іспитів найбільшим попитом у Німеччині користується Preliminary English Test (PET) та First Certificate English (FCE), який визнається більшістю фірм. Для допуску до навчання у вищих навчальних закладах Великої Британії необхідно мати Certificate in Advanced English (CAE) або Certificate in Proficiency in English (CPE). Рівень іншомовних знань працівників перевіряються шляхом складання професійно орієнтованих іспитів на Business English Certificate (BEC) та Certificate in English for International Business and Trade (CEIBT). BEC сертифікує знання на трьох основних рівнях, а CEIBT відповідає найвищому рівню знань англійської мови. Існують також й іспити, які сертифікують іншомовні знання конкретної професійної сфери. Так, наприклад, можна скласти іспити English for Business або English for Commerce, структура яких відрізняється від решти своїми модулями. Окремо тестуються різні види мовленнєвої діяльності (письмо за трьома рівнями, усне мовлення – за чотирма).

Для навчання у вищих навчальних закладах США у Німеччині є можливість скласти Test of English as Foreign Language (TOEFL), а також альтернативний екзамен APIEL (Advanced Placement International English Language) [6].

Сертифікація знань французької мови уможливорює Chambre de Commerce et d'Industrie de Paris (CCIP). Пропонуються іспити на знання французької мови певної професійної сфери (Certificat de Français du secretariat) та іспит, який сертифікує фахові знання у економічній та торгівельній сферах (Certificat pratique de Français commercial et économique), рівень яких не нижче B2. Визнана на державному рівні організація Alliance Française, основним завданням якої є поширення французької мови і культури у іноземних країнах, пропонує широкий спектр іспитів на сертифікати знань французької мови як загальномовної підготовки, так і професійно орієнтованої мови на усіх рівнях. Крім того, через наявність європейських шкіл, які уможливають отримання випускниками документу про середню освіту двох країн (Німеччини і Франції), є можливість скласти екзамен, які є допуском до навчання у вищих навчальних закладах Франції (DALF). Загальний рівень іншомовних знань перевіряє екзамен DELF. Ці іспити мають модульну структуру і перевіряють не тільки знання французької мови, але й знання культури, соціально-політичного і медійного ландшафту Франції. Існує також можливість скласти екзамен на сертифікат TELC (Französisch) [7].

Визнаними сертифікатами з іспанської мови довгий час були Certificado Inicial de Español (CIE), Diploma Básico de Español (DBE) та Diploma Superior de Español (DSE), які розроблені Університетом міста Саламанка і які надавали можливість отримати сертифікат у представництвах культурного центру Instituto Cervantes у ФРН. Сьогодні спектр пропонованих іспитів значно розширився, як і зросла кількість установ, що надають такі послуги. Пропонуються уніфіковані тести DELE (Diploma de Español como Lengua Extranjera) від A1 до C2, а також TELC Español (TELC = The European Language Certificates) від A1 до B2; DIE (Diploma Internacional de Español) від A1 до C2; а також Certificado de Español Comercial (CEC) та Diploma de Español Comercial (DEC), кваліфікаційні іспити у професійній сфері рівня B2 – C2 [8].

Зрозуміло, що в умовах інтеграційних процесів у Європі, мобільності населення, потужної міграції інтерес до різних мов суттєво зріс, тому й попит на сертифікацію знань інших мов спонукав до створення центрів з навчання і оцінювання значної кількості мов, серед яких як європейські, так і східні.

Розширені можливості сертифікації італійської мови. Раніше цим питанням займався культурний центр Італії у співробітництві з Terza Università Roma Tre. Іспит передбачав оцінку рівня усного і письмового мовлення окремо і завершувався отриманням документу Certificato di Competenza Generale in Italiano come L2, тобто як другої мови. Сьогодні є можливість скласти такі іспити: „Certificato di conoscenza della Lingua Italiana“ (CELI) та „Certificato di conoscenza dell'Italiano Commerciale“ (CIC), які можна скласти у Німеччині (у вищих навчальних закладах та культурних центрах), але скеровується процес Università per Stranieri

di Perugia. CELI – загальновизнаний тест на знання італійської мови, який передбачає такі рівні: CELI I (A2), CELI II (B1), CELI III (B2), CELI IV (C1) und CELI V (C2).

Тест CIC орієнтований на знання ділової італійської мови в економічній сфері. Це – офіційний сертифікат Ділової італійської мови, який передбачає такі рівні за Загальноєвропейськими рекомендаціями: CIC Intermedio (B1) und CIC Avanzato (C1). „Certificazione di Italiano come Lingua Straniera“-екзамен, який проводиться Università per Stranieri di Siena. Сертифікат CILS офіційно визнається італійською владою і слугує підставою для допуску до навчання у вищих навчальних закладах Італії. Цей екзамен пропонується для шести рівнів: CILS A1, CILS A2, CILS UNO B1, CILS DUE B2, CILS TRE C1 та CILS QUATTRO C2 [12].

У вищих навчальних закладах Німеччини створюються умови для сертифікації знань і інших мов. Так, наприклад, в Університеті міста Гамбург є можливість за підтримки національних представництв скласти іспити з голландської, шведської, російської мови. У дипломатичних представництвах створені центри, де пропонується пройти курси іноземної мови і скласти іспит на визначення рівня мови.

Існують також і дистанційні можливості сертифікації іншомовних знань, якими доволі активно користуються ті особи, які мешкають у віддалених від центрів регіонах.

Послуги за складання іспитів коштують від 100 до 200 євро. Це залежить від статусу сертифікаційного центру та умов складання. Часто пропонується курс навчання, який завершується складанням іспиту. Однак у Німеччині передбачено також і складання іспитів на знання іноземної мови у системі середньої освіти, у європейських школах, у вищих навчальних закладах.

Надзвичайно важливими у сфері освіти дорослих є курси німецької мови і сертифікація іншомовних знань мігрантів. Для цього створена мережа закладів, де надаються такі послуги. Особливо в останні 2-3 роки, коли кількість мігрантів суттєво зросла, помітним стало і зростання пропозиції. Крім того, активними відвідувачами курсів німецької мови є також й іноземні студенти, які з різних причин і за різними програмами перебувають у Німеччині, які паралельно відвідують курси і складають іспити на сертифікат, часто для того, щоб вступити до університетів ФРН.

Характеризуючи ситуацію з сертифікацією іншомовних знань у Німеччині, слід вказати на те, що, по-перше, сертифікація знань у системі освіти дорослих має ознаки виваженої системи; по-друге, послуги сертифікації надаються з урахуванням потреб та інтересів громадян; по-третє, сертифікація іншомовних знань є прикінцевим етапом, якому передують, за потреби, курси навчання мови рівня, який є метою особи, що бажає отримати сертифікат; по-четверте, спектр іноземних мов, які підлягають сертифікації, надзвичайно широкий, а послуги надаються не тільки культурними центрами держав, посольствами та іншими дипломатичними установами, але й університетами; по-п'яте, передбачено дистанційне тестування. Крім того, очевидно, що поступово відбувається подальша диференціація і розгалуження тестових завдань, розробляються нові екзамени, які б повністю відповідали профілю фахівця, потребам у професійному житті. Саме через це деякі екзамени вже зараз окремо сертифікують компетенції у різних видах мовленнєвої діяльності, відбувається профілізація мовних знань і відповідно їх оцінювання (адже, наприклад, мовна підготовка дипломата має відмінності від професійно орієнтованої мовної підготовки інженера-технолога). Важливо також зауважити, що навчальні матеріали у системі освіти дорослих побудовані таким чином, щоб спрямувати зусилля на формування і розвиток компетенцій, які б дозволили сертифікувати знання на певному рівні іншомовних знань. Багато перелічених вище пунктів відрізняє умови сертифікації знань у Німеччині від того, що ми маємо сьогодні в Україні.

У Німеччині кількість пропонованих для вивчення мов ще у системі середньої освіти значно більша, ніж в Україні. В нашій країні для вивчення пропонується англійська, російська, значно менше німецька, надзвичайно рідко – переважно у Києві та обласних центрах – французька, іспанська, китайська мови. Тож затребуваною є сертифікація обмеженої кількості мов, насамперед англійської, німецької, французької, іспанської. Очевидною є

потреба у диверсифікації мов, їх урізноманітнення за рахунок мов сусідів (польської, чеської, словацької, угорської, можливо, турецької).

В системі освіти дорослих, коли особи свідомо підходять до вибору мови для вивчення (бажання навчатися за кордоном, працевлаштування за кордоном, сертифікат на знання мови для працевлаштування в Україні, отримання вченого звання тощо), результат навчання має бути засвідченим документом, тож і процес навчання має бути орієнтованим на потреби і мати на меті формування необхідних для складання іспиту компетенцій певного рівня. Важливе місце у цьому контексті посідає система вищої освіти, де вивчення іноземної мови передбачено навчальними планами, але реально знань належного рівня не дає. Програми у вищих навчальних закладах не передбачають підготовки, яка б орієнтувала на складання сертифікаційного іспиту. Якщо студент має на меті отримання сертифікату, він вивчає мову або автономно, або з викладачем, але поза межами вузівської програми. Тож є потреба спрямувати зусилля на узгодження програм з іноземної мови у вищих навчальних закладах і на розвиток навичок, передбачених ЗЄР і, відповідно, на складання екзамену певного рівня.

Окреслимо ще одну проблему. Послуги сертифікації знань в Україні пропонують культурні центри інших держав, процедура є досить коштовною і недоступною для широкого загалу не тільки через відсутність коштів, але й через те, що сертифікаційні центри знаходяться переважно у столиці та у обласних центрах: це культурні центри Гете-інститут, Британська Рада, Альянс Франсез, а також дипломатичні представництва різних країн, які надають такі послуги. Тож мешканці віддалених від центрів міст та сіл мають долати ще й цю перешкоду.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

В цілому система сертифікації іншомовних знань у Німеччині пройшла шлях від загального визначення рівня володіння мовою (спочатку лінгвістичних основ, пізніше комунікативної здатності) до профілізації іспитів, створення розгалуженої системи тестів різних рівнів, які враховують сферу використання мови і акцентують увагу на тих часткових компетенціях, які є ключовими у тій чи іншій сфері. Німеччина відзначається розширеною географією і великою кількістю установ, що пропонують сертифікацію іншомовних знань. Це не тільки культурні центри і дипломатичні представництва, але й університети, де здійснюється скоординована робота з представниками закордонних університетів, мовні школи та інші заклади системи освіти дорослих. Сертифікати розглядаються як додаток до диплому і є одним із ключових документів при працевлаштуванні, є перевагою кандидата на посаду.

Для України корисним вважаємо такий досвід Німеччини: диверсифікація мов, їх пропагування; спрямування курсу вивчення іноземної мови на досягнення певного рівня ЗЄР за вимогами сертифікаційних іспитів з формуванням сталої мотивації для їх складання; орієнтація на профільну іншомовну підготовку з урахуванням потреб майбутніх фахівців у сфері їх професійної діяльності. Важливим у цьому контексті є створення умов для оцінювання іншомовних знань у вищих навчальних закладах, особливо у системі підвищення кваліфікації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Fachlexikon Deutsch als Fremd- und Zweitsprache / [H. Barkowski, H.-J. Krumm]. – Tübingen; Basel : A. Franke Verlag, 2010. – 370 S.
2. Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen / Europarat. – Berlin; München; Wien; Zürich; New York : Langenscheidt, 2001. – 243 S.
3. Glaboniat M. Kommunikatives Testen im Bereich Deutsch als Fremdsprache. Eine Untersuchung am Beispiel des Österreichischen Sprachdiploms Deutsch / M. Glaboniat. – Innsbruck, Wien : Studien-Verlag, 1998. – 356 S.
4. Handbuch Fremdsprachenunterricht / [K.-R. Bausch, H. Christ, H.-J. Krumm]. – Tübingen; Basel : A. Francke Verlag, 2007. – 656 S.
5. Goethe Institut. (2016). *Unsere Prüfungen*. Retrieved from <https://www.goethe.de/de/spr/kup/prf/prf.html>

6. Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen (GER). (2016). *GMAT*. Retrieved from <http://www.europaeischer-referenzrahmen.de/gmat.php>
7. Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen (GER). (2016). *Französisch Zertifikate*. Retrieved from <http://www.europaeischer-referenzrahmen.de/franzoesischsprachzertifikate.php>
8. Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen (GER). (2016). *Spanisch Zertifikate*. Retrieved from <http://www.europaeischer-referenzrahmen.de/spanisch-sprachzertifikate.php>
9. ÖSD. (2016). *ÖSD-Prüfungen*. Retrieved from <http://www.osd.at>
10. TELC Language Tests. (2016). *Sprachprüfungen*. Retrieved from <http://www.telc.net/pruefungsteilnehmende/sprachpruefungen.html>
11. TestDaF. (2016). *Unser Angebot*. Retrieved from <http://www.testdaf.de/>
12. Universität Hamburg. (2016). *Sprachentests*. Retrieved from <https://www.uni-hamburg.de/allgemeinsprachen/sprachtests/zertifikate.html>

REFERENCES:

1. Barkowski, H., & Krumm, H.-J. (2010). *Fachlexikon Deutsch als Fremd- und Zweitsprache?* Tübingen; Basel : A. Francke Verlag.
2. Europarat. (2001). *Gemeinsamer europäischer Referenzrahmen für Sprachen: lernen, lehren, beurteilen*. Berlin; München; Wien; Zürich; New York : Langenscheidt.
3. Glaboniat, M. (1998). *Kommunikatives Testen im Bereich Deutsch als Fremdsprache. Eine Untersuchung am Beispiel des Österreichischen Sprachdiploms Deutsch*. Innsbruck, Wien : Studien-Verlag.
4. Bausch, K.-R., & Christ, H., & Krumm, H.-J. (2007). *Handbuch Fremdsprachenunterricht*. Tübingen; Basel : A. Francke Verlag.
5. Goethe Institut. (2016). *Unsere Prüfungen*. Retrieved from <https://www.goethe.de/de/spr/kup/prf/prf.html>
6. Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen (GER). (2016). *GMAT*. Retrieved from <http://www.europaeischer-referenzrahmen.de/gmat.php>
7. Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen (GER). (2016). *Französisch Zertifikate*. Retrieved from <http://www.europaeischer-referenzrahmen.de/franzoesischsprachzertifikate.php>
8. Gemeinsamer Europäischer Referenzrahmen für Sprachen (GER). (2016). *Spanisch Zertifikate*. Retrieved from <http://www.europaeischer-referenzrahmen.de/spanisch-sprachzertifikate.php>
9. ÖSD. (2016). *ÖSD-Prüfungen*. Retrieved from <http://www.osd.at>
10. TELC Language Tests. (2016). *Sprachprüfungen*. Retrieved from <http://www.telc.net/pruefungsteilnehmende/sprachpruefungen.html>
11. TestDaF. (2016). *Unser Angebot*. Retrieved from <http://www.testdaf.de/>
12. Universität Hamburg. (2016). *Sprachentests*. Retrieved from <https://www.uni-hamburg.de/allgemeinsprachen/sprachtests/zertifikate.html>